

Na skúškach sme sa neraz pohádali

Prostredníctvom textu Viliama Klimáčka #dubček sa Divadlo Aréna podujalo prebádať osobnosť Alexandra Dubčeka a priblížiť ju najmä dnešnému mladému divákovi. O tvorivom procese porozprávali herci **Alexandra Palatínusová** a **Marián Chalány**.

Ako ste k dubčekovskej téme pristupovali od samotného začiatku? Skúmali ste ju spoločne, alebo ste si robili o tejto historickej osobnosti vlastný výskum?

Marián Chalány: Ku skúšaniam tejto inscenácie som sa dostal o čosi neskôr ako moji kolegovia. Tí dovedy od dramaturgov Martina Kubrana a Sašky Sarvašovej a režiséra Michala Skočovského dostávali do hlavy „nálev“ informácií o problematike a veľa diskutovali. Keď som sa k nim potom pridala, dostal som od nich naozaj intenzívne školenie.

Alexandra Palatínusová: Síce je to trochu morbidne, ale na prvej čítačke sme sa všetci zhodli na jednom: Dubček – to je ten, čo zomrel pri tej autonehode. Zistili sme tak, že musíme pri našťudovaní ísť úplne od začiatku. Pri takejto téme sa človek veľmi rýchlo prestane cítiť vinný za svoju nevedomosť. Začne pátrať, nič poriadne nezistí a dozvie sa aj mnoho rozporuplných informácií. Dubček bol kontroverzná osobnosť a jeho význam sa mení v závislosti od uhla pohľadu. Naozaj tu platí: čo človek, to názor – na skúškach sme sa kvôli tomu neraz medzi sebou pohádali.

Inscenácia je určená mladému divákovi. O to viac je potrebné s tak kontroverznou témou pracovať dômyselne. Ako ste k nej s týmto vedomím pristupovali?

A.P.: Použijem môj obľúbený výrok: my nesuplujeme dejepis. Divadlo je umenie, je tam umelecká nadstavba. Pri tomto projekte sme od začiatku boli rozhodnutí, že to bude naša generačná výpoveď. Automaticky sme teda ráтали s tým, že k zástupcom našej generácie aj prehovárame, nechceme predsa poučovať starších.

V inscenácii je pasáž, v ktorej každý z hercov prispeje príbehom, ktorý Dubčeka či jeho éru prepája s ich rodinou a známymi. Ako ste si k takejto výpovedi hľadali cestu?

A.P.: Všetci veľmi chceme robiť autorské divadlo, kde budeme hovoriť sami za seba, no keď príde na lámanie chleba a máme niečo napísať, sme z toho zosy-

Foto: Igor Stančík

paní – ja samozrejme tiež. V tomto prípade som za to ale nesmierne vďačná, pretože som sa dozvedela mnoho o živote mojej rodiny. Tým, že som ich zážitky dala na papier, sa mi akoby zhmotnili. Myslím, že táto pasáž je silná, pretože z našej strany je to úprimné a čisté.

M.CH.: Uvedomil som si, že doma sme sa o tej dobe nikdy nerozprávali. A vlastne ani v škole – v rámci dejepisu sa odučila druhá svetová vojna a ďalej nič. Pritom naši pedagógovia paradoxne patrili ku generácii, ktorá to zažila. Čo môže byť cennejšie než získať pretlmočenú osobnú skúsenosť? Vďaka tejto príležitosti som sa od mojich rodičov a starých rodičov dozvedel veci, o ktorých sa báli hovoriť nahlas, pretože mali obavy, že by to mohlo

mať negatívne dôsledky a mohol to niekto proti nim použiť.

Na Alexandra Dubčeka a jeho dobu ste počas tvorivého procesu nahliadli zo všetkých možných uhlov. V inscenácii zostáva zaseknutý v očisti. Kam by ste ho poslali vy: do neba či do pekla?

A.P.: Takto by som si nikdy nedovolila súdiť nielen Dubčeka, ale ani nikoho iného, aj keby som ho dobre poznala. Miestami som naňho hrozne nahneváná a odsudzujem ho. Inokedy zaváham a pripustím, že to bola temná doba a aj ten jeho úsmev niečo predsa len mohol uľahčiť. Moja optika sa stále mení, neprestávam nad ním rozmýšľať.

**Za rozhovor ďakuje
Barbora FORKOVIČOVÁ**

PINOCCHIO, Nové divadlo Nitra

Najviac sa nám páčil koniec, lebo bol veselý. Aj báby boli pekné.

žiaci Základnej školy Jozefa Kronera

Najviac sa nám páčili modrí muži a víla, pretože pekne svietila. A tiež škriatkovia, lebo boli detsky zlatí a príserky strašidelné.

Tamara a Natália, žiačky

#DUBČEK, Divadlo Aréna

Je to niečo atypické, odlišné od vecí, ktoré som doteraz videl. Rok 1968 som zažil na vlastnej koži, takže som svojím spôsobom z predstavenia uchvátený. Viac by sa mi síce rávalo, keby to boli známi herci, ale zvládli to ako dokonalí profesionáli.

Milan, starý otec

Udalosti z tohto obdobia síce nepoznám na vlastnej koži, iba z kníh a filmov, ale bolo to nepekne obdobie a treba ho ukazovať aj mladým ľuďom. Páčilo sa mi, že to hrali práve mladí herci.

Maxim, vnuk

Najviac sa mi páčili reálne herecké príbehy. Bolo zaujímavé počuť, ako sa herci sami vysporiadali s touto témou a že nešlo len o narezírované veci. Zároveň je tým predstavenie aj veľmi aktuálne v rámci súčasnej spoločenskej situácie.

Silvia, študentka

ZNOVUZJEDNOTENIE KÓREÍ, Štátne divadlo Košice

Za toto predstavenie som veľmi vďačná, pretože máločo ma tak zvykne upútať. Bola tam práca so všetkým, čo mám rada – výtvarná zložka, práca so znakom, excelentné herectvo. Som nadmieru spokojná.

Aľžbeta, slobodná umelkyňa

Bola to prvá inscenácia, ktorú som na festivale videla a bola skutočne dobrá. Kvalitné výkony, dobrá myšlienka.

Katarína

Bolo to výborne vyvážené s veľkou pestrosťou postáv. Neboli to monotónne dve a pol hodiny, ale herci vedeli priam schizofrenicky prepínať.

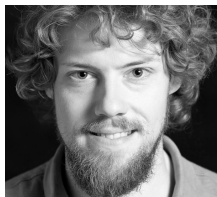
Michal

STRACHOPUDI, Divadlo Petra Mankoveckého

Ak to porovnam s reprízou v Bratislave, tak atmosféra tu doplatila na priestor, ktorý nebol adekvátny. Komplexný dojem však hodnotím pozitívne.

Michaela, študentka dramaturgie na VŠMU

Diskusie Kritickej platformy prebiehajú od stredy do soboty v čase od 11:00 do 13:00 v študovni SKD na prvom poschodí. Moderuje Milo Juráni.

Milo Juráni: Moment dňa: autentické výpovede hercov v #dubček. Z Klimáčkovej kapitoly z učebnice dejepisu s atribútmi výchovného koncertu spravili polemiku. Len vďaka tomu séria google faktov morfuje na #dubček #3D #viemečovčeranožijemednes.

Pinocchio ★★★★★☆ **Strachopudi** ★★★★★☆
Znovuzjednotenie Kórei ★★★★★☆ **#dubček** ★★★★★☆

Martina Mašárová: #patetickýdubček bol pre mňa najslabším článkom doterajšieho programu, našťastie ho vybalansovalo Znovuzjednotenie Kórei, ktoré prinieslo svieži nadhľad a ironický komentár absurdity vzťahových vojen. Strachopudi skôr pobavili než vystrašili, ale v temnom priestore protiatómového krytu neskoro v noci sme nezaspali, a to je pochvala.

Pinocchio ★★★★★☆ **Strachopudi** ★★★★★☆
Znovuzjednotenie Kórei ★★★★★☆ **#dubček** ★★★★★☆

Martina Uľmanová: Strachopudi – celkom by mi stačilo, keby zhasli a Tomáš Pokorný by nám hodinu robil vlka. No na druhej strane, to by malo naozaj hororový koniec – zomrela by som od smiechu.

Pinocchio ★★★★★☆ **Strachopudi** ★★★★★☆
Znovuzjednotenie Kórei ★★★★★☆ **#dubček** ★★★★★☆

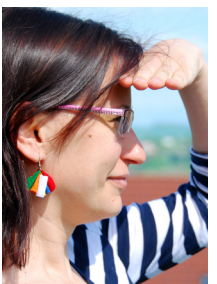
Karol Mišovic: Hostovanie inscenácie mimo domovské javisko je vždy riskantné. Žiaľ, potvrdilo sa to aj pri Strachopudoch z DPM, ktorých scénická koncepcia je vystavaná presne na špecifický priestor jednej bratislavskej kotolne. Atómový kryt v OC Galéria však neponúkol ani zďaleka taký divadelný potenciál a mnoho z inscenácie ostalo nevypointované a nedopovedané.

Pinocchio ★★★★★☆ **Strachopudi** ★★★★★☆
Znovuzjednotenie Kórei ★★★★★☆ **#dubček** ★★★★★☆

Martin Macháček: Martin. Je v ňom možné „takmer“ všetchno. Lze to skvele ilustrovat na brutálnom kontraste včerejšieho odpoledne. Zprvu mě přejel nespojitý koktejl banálních motivů s intenzitou tankové divize (Znovuzjednotenie Kórei), abych mohl vydechnout při rozkrývání příjemných tajemství z lesu a kapradí (Strachopudi). Při něžném hororu Mariána Amslera jsem si mohl vzpomenout, že i já jsem se kdysi v jinošských letech bál vlka násilníka.

Pinocchio – **Strachopudi** ★★★★★☆
Znovuzjednotenie Kórei ★★★★★☆ **#dubček** ★★★★★☆

Lenka Dzadíková: Pinocchio Ivana Martinku a Nového divadla ma očaril svojou poéziou, nehovú i výtvarnom, hudbou, herectvom a esenciou bábkarstva. Prijala som ho ako komplexné dielo. Inscenácia #dubček sa v tretej tretine zmenila na slová, slová, slová, vety, frázy a ranu istoty zasadilo premietanie textov „kapitoly z najnovších dejín Slovenska“.

Pinocchio ★★★★★☆ **Strachopudi** –
Znovuzjednotenie Kórei – **#dubček** ★★★★★☆

Inšpirovaní náhodnosťou života

Režisérka **Júlia Rázusová** patrí vďaka svojej špecifickej režijnej poetike medzi výrazných predstaviteľov slovenskej divadelnej réžie. Spoločne s dramaturgičkou **Miriam Kičiňovou** inscenovali v Štátnom divadle Košice hru *Znovuzjednotenie Kórei*.

Čo predchádzalo výberu hry od Joëla Pommerata? Brali ste do úvahy kontext dramaturgie košického divadla?

Miriam Kičiňová: Na začiatku sme mali súbor textov alebo tém, ktoré nás zaujímali. Neskôr do tohto „balíčka“ pribudol aj Pommerat a Julka oslovil hneď po prečítaní. Tematické úvahy sa následne zavrholi a dramaturgia sezóny sa orientovala na mužsko-ženskú komunikáciu a konflikty.

Júlia Rázusová: Chceli sme nadviazať na tematický okruh, ktorý som v ŠDKE načala už s textom *Kto sa bojí Virginie Woolfovej* od Edwarda Albeeho. Zároveň sme vedeli, že chceme pracovať so súčasným textom. V spleti rôznych počiatočných návrhov sa zjavil Joël Pommerat a finálne padla voľba práve na neho.

V hre sa nachádza veľké množstvo postáv. Ako tento počet ovplyvnil prácu s textom a následne s hereckými predstaviteľmi?

M. K.: To, pre aký počet hercov sa text rozhodí, určí úplne všetko. V tomto prípade prišla Julka s nápadom, že by mohol byť menší a rodovo vyrovnanjší. Kľúčové sú prepojenia medzi jednotlivými scénami či postavami, ktoré sú v texte len jemne naznačené. Línie postáv sa však dajú sledovať, a potom je už na tvorcov, nakoľko to budú aplikovať do obsadzovania hercov

a rozloženia síl na javisku. Julka mala aj zásadnejší plán, ktorý pozostával z toho, že by všetci herci boli schopní zahrať každú z postáv.

J. R.: Tento nápad bol inšpirovaný predovšetkým celou náhodnosťou nášho života. Fakt, že každý deň môže byť zrazu všetko inak, mal byť vystihnutý práve v tomto inscenačnom princípe. Prvé dva týždne sme sa textu tak aj venovali a následne to dopomohlo k homogénnejšiemu výsledku. Kvôli prevádzkovým dôvodom to finálne nebolo možné uskutočniť.

Aká bola v inscenácii miera kolektívnej tvorby? Mali herci určitú slobodu pri vytváraní jednotlivých mizanscén alebo bola ich štruktúra od začiatku daná?

J. R.: Osobne mám rada presne pripravenú štruktúru jednotlivých mizanscén. Predstava o tom, ako jednotlivé situácie budú formálne vyzeráť, tak bola od začiatku jasná.

M. K.: Herecká sloboda a možnosť kreativity má však v inscenácii aj napriek tomu veľký priestor. Aj keď sú mantinely presne dané, herci do nich dokážu ľahko vkližnúť a následne ich emočne naplniť. Keďže nebolo hneď od začiatku rozhodnuté, ktoré z postáv budú konkrétni herci stvárňovať, mali dostatok priestoru na to, aby si vyskúšali všetko. Prístup hľadania

nápadov a vyjadrovacích prostriedkov v tomto prípade teda bol kolektívny.

V inscenácii je dominantný výtvarný koncept a javisková práca s rekvizitami. Ako vznikla finálna podoba scénografického riešenia?

J. R.: Text svojou formou prirodzene zvädza k inscenovaniu na prázdnej scéne a aj scénografka Markéta Plachá prišla najskôr s rovnakým návrhom. Moja predstava bola, že by sa celá inscenácia odohrávala v demilitarizovanej zóne. Pripadalo mi zaujímavé vsadiť súkromné vzťahy na politickú pôdu. Zistiť, čo sa stane, keď manželov pred rozvodom či hádajúcich sa pár presuniem do rokovacej sály. Následne do tejto predstavy vstúpila Markéta, ktorá mi pomohla dotvoriť priestor výtvarne aj funkčne.

M.K.: Je tiež skvelé, že dohliadla, aby bol celý mobiliár prítomný už počas skúšobného procesu. Takto bolo možné a nutné pracovať so všetkými predmetmi, hľadať ich možnosti a zároveň tiež limity.

J.R.: To je presne ten skvelý bábkarský princíp, z ktorého by si činohra mohla brať príklad.

**Za rozhovor ďakuje
Lucia ŠMATLÁKOVÁ**

Čoho sa bojíte v divadle?

Alena Ďuránová (herečka):

Bojím sa toho, že sa splní moja nočná mora a ocitnem sa v predstavení, v ktorom neúčinkujem. Nevieam, čo tam robím, čo mám hovoriť, prečo som oblečená tak, ako som oblečená... Ale v realite vlastne nemám strach z ničoho, nebojím sa výpadkov textov, alebo toho, že sa stane nejaký problém – tie sa napokon stanú vždy. Beriem to ako adrenalín.

Nadežda Lindovská (teatrologička):

V divadle sa najviac bojím zlého divadla. Odísť predčasne sa nepatrí a niekedy je potom strašné vydržať do konca.

Braňo Mosný (herec):

Môj kolega má na to celkom dobrú formulu, s ktorou sa stotožňujem – bojí sa chodiť do divadla, pretože buď uvidí niečo dobré a bude tým ľuďom závidieť, alebo uvidí niečo zlé, a to je trochu stratený čas. Aj ja si už vyberám predstavenia, ktoré chcem vidieť a vždy zväžím svoj čas. Bojím sa trochu aj interakcie. Niekedy ju však prijímam, pretože sám som trochu exhibicionista.

Maja Hriešik (dramaturgička):

Okrem toho, že mi v divadle zvoní telefón, sa napríklad bojím, že sa mi splní sen, v ktorom stojím na javisku a nemám oholené podpazušie. Inak sa v divadle bojím všeličoho, najmä ale páťosu, popisnosti a moralizovania.

Gabriela Marcinková Mihalčinová (herečka):

Ako herečka sa bojím, že nezaujmem, alebo mi nebude rozumieť, ľudia mi to budú vyčítať a ja budem zrazu nepoužiteľná. Ako diváčka som sa zatiaľ ešte nebála, pretože vždy som dôverovala akciám na javisku. Režisérka Julka Rázusová hovorí, že hranica, za ktorú netreba ísť, je vyvolávanie strachu u diváka. Robíme na javisku hocičo, no mali by sme sa vyhnúť tomu, aby divák pocítil nepríjemné emócie.

Michal Skočovský (režisér):

Bojím se, že príjdu na predstavení a zistím, že nemá názor a žiadny názor ani neevokuje. Pak už môžu nakoniec jenom říct: „dobrý“.

ŠTVRTOK 21. JÚN 2018

17:00 – 18:50 – Štúdio – **Úklady a láska** (Slovenské komorné divadlo Martin)
 20:00 – 21:40 – Národný dom – **Náš človek** (Divadlo Astorka Korzo 90 Bratislava)
 22:00 – 23:00 – Strojár – **Koncert: Adriena & Friends a Andrea Bučko**
 23:00 – 00:15 – OC Galéria – **Strachopudi** (Divadlo Petra Mankoveckého Bratislava)

PIATOK 22. JÚN 2018

9:30 – 10:30 – Národný dom – **Trafená hus** (Bábkové divadlo Žilina)
 11:00 – 13:00 – Študovňa – **Kritická platforma**
 15:00 – 16:00 a 19:00 – 20:00 – Štúdio – **Krotká** (Slovenské národné divadlo Bratislava)
 15:30 – 16:20 a 17:30 – 18:20 – Stan na námestí – **Červená čiapočka** (Teatro Tatros Štúdio)
 16:30 – 17:25 – Divadelné námestie – **Škaredé káčatko** (Bábkové divadlo Žilina)
 17:30 – 19:00 – Národný dom – **Kráľ Ubu** (Divadlo Alexandra Duchnoviča Prešov)
 22:00 – 23:00 – Divadelné námestie – **Ghost/Prízrak** (Divadlo Štúdio tanca Banská Bystrica)
 22:30 – 00:15 – Národný dom – **Plúca** (o.z. per. ART v spolupráci s Divadlom Astorka Korzo 90 Bratislava)

! ZMENA PROGRAMU !

Dnešný večerný festivalový koncert ADRIENA BARTOŠOVÁ & FRIENDS + ANDREA BUČKO SPOJENIA sa presúva z Divadelného námestia do STROJÁRA. Začiatok koncertu je o 22:00.

FESTIVALOVÝ ŽURNÁL: Katarína Cvečková (šéfredaktorka), Barbora Forkovičová, Jakub Molnár a Lucia Šmatláková
GRAFIKA: Michal Baďin **FOTO:** Braňo Konečný **KOREKTÚRY:** Michal Baďin **VYDÁVA:** SKD Martin **NÁKLAD:** 300 ks

hlavní partneri

partneri

mediálni partneri

hlavný partner

z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

Záštitu nad festivalom prevzala predsedníčka ŽSK Erika Jurinová.